

Actualiteitsanalyse Beroepscompetentieprofiel expediteur

Opdrachtgever: VTL

ECORYS

Etienne van Nuland
Thijs Viertelhauzen

Rotterdam, 17 mei 2010

ECORYS Nederland BV

Postbus 4175

3006 AD Rotterdam

Watermanweg 44

3067 GG Rotterdam

T 010 453 88 00

F 010 453 07 68

E asb@ecorys.com

W www.ecorys.nl

K.v.K. nr. 24316726

ECORYS Arbeid & Sociaal Beleid

T 010 453 88 05

F 010 453 88 34

1 Actualisatie BCP's

1.1 Inleiding

In opdracht van VTL heeft ECORYS een actualiteitsanalyse uitgevoerd voor het beroepscompetentieprofiel (BCP) Expediteur. Voor 5 thema's is nagegaan of zich ontwikkelingen hebben voorgedaan die een aanpassing van het BCP noodzakelijk maken. De thema's zijn:

- Wet- en regelgeving.
- Arbeidsmarkt.
- Technologie.
- Bedrijfsorganisatorische of bedrijfseconomische ontwikkelingen.
- Internationale ontwikkelingen.

1.2 Onderzoeksaanpak

De actualiteitsanalyse is in twee stappen uitgevoerd:

- Desk research waarin openbare bronnen zijn geraadpleegd, zoals informatie van nationale en internationale sectororganisaties (werkgevers- en werknemersverenigingen), wet- en regelgeving en branchespecifieke arbeidsmarktonderzoek.
- Rondetafelbijeenkomsten waarin de uitkomsten van het desk research is voorgelegd aan experts en eventueel aan gevuld. Alle geïnventariseerde ontwikkelingen zijn getoetst op relevantie en op representativiteit.

Relevantie: bij relevantie gaat het erom te bepalen of er op basis van de geconstateerde trend of innovatie een inhoudelijk noodzaak is om de kerntaak, kernopgave of beroepscompetentie te wijzigen.

Representativiteit: bij representativiteit gaat het erom te bepalen in welke mate de geconstateerde trend of innovatie zich in de sector of het beroep voordoet en in hoeverre een verandering van het BCP gerechtvaardigd is. Immers, een (technologische) innovatie kan ingrijpende gevolgen hebben voor een beroep, maar wanneer de innovatie zich beperkt tot een klein aantal bedrijven, dan is voorzichtigheid met aanpassing van het BCP op zijn plaats.

De rondetafelbijeenkomst is begeleid door Etienne van Nuland en Thijs Viertelhauzen. Zij hebben ook de desk research uitgevoerd. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de voor deze sector benaderde partijen en de deelnemers.

Tabel 1.1 Overzicht rondetafelbijeenkomsten

Sector	BCP's	Benaderde partijen	Deelnemers
Haven – administratief	Expediteur	VRC, FENEX (Nederlandse Organisatie voor Expeditie en Logistiek), Wim Bosman Expeditie B.V., Rhenus Ocean B.V., Berkman Forwarding B.V., Burger Services B.V., NYK Logistics (Nederland) B.V.	Mw. Sandra Helmes, VTL Dhr. Leo Schoovers, NYK Logistics Dhr. Johan Baggerman, FENEX Een schriftelijke reactie op de conceptversie van deze notitie is gegeven door de heer de Baan (Berkman Forwarding B.V.), de heer Nagel (Wim Bosman Expeditie B.V.) en de heer de Jong (Rhenus Ocean B.V.)

1.3 Geïnterpreteerde ontwikkelingen en gevolgen voor het BCP

Tabel 1.2 Overzicht van geïnterpreteerde ontwikkelingen en eventuele gevolgen voor het BCP per toetsingscriterium

Toetsingscriteria	Ontwikkelingen / trends / innovaties	Relevant	Representativiteit	Gevolg voor BCP Ja / nee
Wet- en regelgeving	1. Op het gebied van wet- en regelgeving doen zich -met name sinds de aanslagen van 11 september – regelmatig veel veranderingen voor, waarop de expediteur constant alert moet zijn. Het gaat dan vooral om douanewetgeving, arbowetgeving, milieuwetgeving, internationale veiligheidsstandaarden en kwaliteitseisen.	Nee	Hoog	Nee
	2. Internationale regelgeving omtrent veiligheid (' <i>safety and security</i> ') heeft voor expediteurs aan belang toegenomen. Veiligheidsverhogende maatregelen zoals de status van <i>Authorised Economic Operator</i> (AEO) en de aangepaste <i>International Ship and Port Facility Security Code</i> (ISPS Code) hebben een directe impact op het werk van de expediteur. Bijvoorbeeld moet de expediteur tegenwoordig transporten naar de VS 24 uur voor vertrek bij de Amerikaanse douane aangeven. AEO gecertificeerde bedrijven dienen hun medewerkers om een 'verklaring omtrent gedrag' (VOG) te vragen, zodat niet iedere expediteur bij een AEO gecertificeerd bedrijf kan gaan werken.	Nee	Hoog	Nee
	3. Arbowetgeving is meer centraal in het werk van de expediteur komen te staan. Gecertificeerde kennis over hoe gevaarlijke stoffen uit de International Maritime Dangerous Goods (IMDG) code te behandelen zijn, dient bijvoorbeeld ook bij vervoerders en expediteurs te allen tijde aanwezig te zijn. Bovendien moeten expediteurs regelgeving over het ontladen van vergaste containers in hun dagelijks werk toepassen.	Nee	Hoog	Ja

Toetsingscriteria	Ontwikkelingen / trends / innovaties	Relevant	Representativiteit	Gevolg voor BCP Ja / nee
	4. ISO normeringen: De introductie van nieuwe kwaliteitsstandaarden (ISO 9001) en veiligheidsstandaarden (ISO 28000) heeft voor de expediteur nieuwe taken met zich meegebracht. De expediteur moet bijvoorbeeld de waarborg van veiligheid in logistieke systemen kunnen aantonen, wat weer meer kennis over klanten vereist. Tot slot vragen klanten in toenemende mate om ISO standaarden. De reputatie van expediteurs volstaat niet alleen meer voor een kwaliteitswaarborg.	Nee	Hoog	Nee
Arbeidsmarkt	1. Op de arbeidsmarkt voor expediteurs vindt momenteel een verschuiving plaats van krapte naar overschot. De huidige economische crisis heeft ook hier sporen achtergelaten, te meer omdat het kostcomponent van personeel traditioneel hoog is voor expeditiebedrijven. Wel zijn er verschillen tussen bedrijven. Sommige bedrijven gebruiken de crisis om hun personeelsbestand te consolideren.	Nee	Hoog	Nee
	2. Een toenemend aantal expediteurs werkt parttime. Terwijl het beroep voorheen voornamelijk fulltime werd beoefend, biedt de sector expediteurs nu ook de mogelijkheid om werk en privé op verschillende manieren te combineren.	Nee	Hoog	Nee
	3. Expediteurs beschikken meer over de mogelijkheid om zich te specialiseren, bijvoorbeeld op het gebied van groupage, producten, gevaarlijke stoffen. Dat brengt verschillende gevolgen met zich mee voor de arbeidsmarkt. Ten eerste wordt er meer dan tevoren van expediteurs verwacht dat zij zelfstandig de kwaliteit van dienstverlening kunnen verbeteren, waardoor het vak inhoudelijk moeilijker wordt. Ten tweede zijn hierdoor de loyaliteitsverhoudingen tussen werkgever en werknemer aan verandering onderhevig geraakt. Er is minder betrokkenheid bij beide partijen waardoor het wisselen van baan cq personeel nu vaker plaatsvindt.	Nee	Hoog	Nee
	4. Bovendien vindt een verschuiving plaats op het gebied van opleidingsvereisten. Voorheen bestond de wens om meer Hbo'ers als expediteurs in te zetten. Nu willen werkgevers weer Mbo'ers. Hbo'ers blijken namelijk maar relatief kort bij expeditiebedrijven te werken in verband met de beperkte mogelijkheden om carrière te maken. Hoewel de meerderheid van werknemers tussen de 20 en 35 jaar oud is, zitten vooral oudere werknemers op leidinggevende posities binnen de expeditiebedrijven.	Nee	Laag	Nee

Toetsingscriteria	Ontwikkelingen / trends / innovaties	Relevant	Representativiteit	Gevolg voor BCP Ja / nee
	5. Deze Mbo'ers komen vooral uit de STC, maar niet per se uit de haven. Voor expediteurs geldt voor het uitoefenen van hun beroep nog steeds dat de karaktereigenschap "probleemoplossend vermogen" belangrijker is dan theoretische kennis. Wel heerst het inzicht dat expediteurs een declarantenopleiding hebben gedaan. Zo moeten bijvoorbeeld ten minste de vervoersvoorwaarde in INCO termen aan opdrachtgevers kunnen uitleggen.	Nee	Laag	Nee
Technologie	1. Technologische veranderingen hebben het werk van expediteurs ingrijpend gewijzigd. Vooral email en internet zijn sinds 2004 een belangrijke rol in het werk van de expediteurs gaan spelen. Met de intrede van email is het contact met opdrachtgevers en andere partijen veel sneller en directer gaan plaatsvinden, waardoor de expediteur de informatie sneller moet filteren en op belang moet herkennen. Internet wordt bovendien veel gebruikt om informatie van cargadoors te vragen.	Nee	Hoog	Ja
	2. Hoewel expeditiebedrijven nog vaak met 'eigen' systemen werken, bijvoorbeeld om de douane te contacteren, bestaat de trend toch vooral uit het invoeren van gestandaardiseerde communicatiesystemen. De invoering van dergelijke standaardsystemen verlaagt immers de kosten en vergemakkelijkt de communicatie over en weer tussen actoren. Wel heerst over het algemeen de indruk dat ook gestandaardiseerde technologie snel achterop raakt.	Nee	Hoog	Ja
	3. Technologische innovatie verfijnen over het algemeen het proces. Zo is tracking & tracing wijdverbreid om informatie over containers op te vragen, waar deze zich bevinden en om vervolgens het vervolgvervoer efficiënter te organiseren.	Nee	Hoog	Nee
	4. Tot slot is de digitalisering van het papierwerk in de laatste jaren versneld. De expediteur maakt steeds meer gebruik van email, de scanner en genereert veelvuldig PDF-bestanden.	Nee	Hoog	Nee
Bedrijfsorganisatorisch en bedrijfseconomisch	1. Werkprocedures zijn met de invoering van de AEO in toenemende mate binnen bedrijven procedureel vastgelegd. Dergelijke administratieve procedures vergemakkelijken de overdraagbaarheid van taken tussen (parttime) werknemers onderling. De vastgelegde procedures zorgen voor meer structuur en stabiliteit in de organisatie. Als nadeel van deze trend is op de 'afgeremde creativiteit' van expediteurs en de verhoogde regeldruk geweest.	Nee	Hoog	Nee

Toetsingscriteria	Ontwikkelingen / trends / innovaties	Relevant	Representativiteit	Gevolg voor BCP Ja / nee
	2. Relatiebeheer is voor de expediteur belangrijker geworden, vooral ten tijde van economische crisis. Om nieuwe opdrachtgevers te vinden, moeten expediteurs meer kunnen dan hun vragen beantwoorden. Expediteurs dienen zich daarom skills in <i>marketing</i> en <i>sales</i> aan te meten om klanten aan zich te binden.	Ja	Hoog	Ja
	3. De grote van expeditiebedrijven is aan verandering onderhevig. Terwijl middelgrote expeditiebedrijven langzamerhand verdwijnen, ontstaan er over het algemeen steeds grotere nieuwe bedrijven die globaal opereren (bijvoorbeeld door overnames) of kleine bedrijven die zich in niches specialiseren. Met die grotere bedrijven is ook het aandeel van intermodaal vervoer toegenomen.	Nee	Laag	Nee
	4. Door het toegenomen belang van relatiebeheer en de opkomst van grote bedrijven veranderen functieniveaus van expediteurs. Er is een groter verschil ontstaan tussen expediteurs die 'ondernemen', wat commerciële vaardigheden vereist, en expediteurs, die hoofdzakelijk de klanten afhandelen.	Nee	Hoog	Nee
Internationale ontwikkelingen	1. De sector is steeds internationaler geworden. Internationale wet- en regelgeving, de introductie van de AEO en het Citipad zijn hiervan duidelijke voorbeelden. Internationalisering wordt echter vooral gedragen door grote expeditiebedrijven die internationaal opereren. Daardoor wordt nu veelal de complete supply chain door individuele bedrijven beheerd. Bovendien hebben de meeste expediteurs internationale vestigingen en zijn backoffices niet zelden verplaatst naar lageloonlanden zoals India en Pakistan.	Nee	Hoog	Nee
Go / no go beslissing over verdere verdiepende analyse:				Go / no go

Advies go/no go: ECORYS adviseert geen vervolgonderzoek vanwege de ontwikkelingen op de volgende punten:

- Noch de kerntaken, kernopgaven of beroepscompetenties dienen op grond van de geïdentificeerde trends te worden gewijzigd. Wet- en regelgeving worden veeleisender, waardoor de expediteur scherper moet worden. Vereiste competenties veranderen hierdoor echter niet.
- Wel zou het bestaande BCP op grond van de trends kunnen worden aangepast. Het betreft hier ontwikkelingen op het gebied van Arbowetgeving en de gevolgen daarvan voor het vereiste kennisniveau van de expediteur. Ook hebben ICT-vaardigheden een meer centrale plaats in het beroep gekregen. Tot slot zijn vaardigheden op het gebied van marketing & sales / klantenbeheer belangrijk, wat verwerkt kan

worden in de beroepscompetentie “ontwikkelen en onderhouden van een relatiernetwerk”.